

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32.—, polletno
din 16.—, četrtno din 9.—, ino-
zemstvo din 64.—
Poštno-čekovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upraviništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000.—, pol strani din 1000.—,
četrt strani din 500.—, 1/8 strani
din 250.—, 1/16 strani din 125.—
Mail oglasi vsaka beseda din 1.—

Zmagujoče načelo.

Na ozemlju Nemčije živi številčno močna poljska narodna manjšina, ki šteje okoli dva milijona ljudi. Število bo odgovarjalo dejstvenemu stanju, ker je uradna nemška statistika, ki vidi mesto enega celega Slovana komaj pol-človeka, našteja 1.400.000 Poljakov. Nemška narodna manjšina na Poljskem pa znaša po zadnjem uradnem ljudskem štetju 741.000 Nemcev. Uradna nemška statistika je po svoji stari navadi, ki jo tudi mi poznamo iz nekdanje Avstrije, to število podvojila. Kako pa je narodnomanjšinska pravica ostvarjena v Nemčiji in kako v Poljski? Poljaki imajo v Nemčiji samo devet poljskih (prav za prav dvojezičnih) ljudskih šol in eno poljsko gimnazijo, ki pa dobiva od države tako malo sredstev, da jo morajo Poljaki sami vzdrževati. Nemci v Poljski pa imajo 500 nemških ljudskih šol, na katerih poučujejo Nemci (ne Poljaki), in 20 gimnazij, ki jih plačuje poljska država. Poleg tega imajo Nemci pravico do zasebnih nemških srednjih šol, dočim je nemška vlada odklonila prošnjo Poljakov za dovolitev zasebne poljske gimnazije. To kričeče nesorazmerje med nemško manjšino v Poljski in poljsko manjšino v Nemčiji je vzbudilo veliko nejevoljo v Poljski, ki je zvezana z Nemčijo s posebno pogodbo iz leta 1921. Narod v Poljski je vedno odločnejše in nujnejše zahteval, naj se Nemcem v Poljski ne da nič več pravic, kot samo toliko, kolikor jih Nemci dajejo Poljakom v nemški državi.

Tem zahtevam se ni mogla ubraniti poljska vlada, ki je sklenila dogovor z nemško vlado o pravicah narodnih manjšin v eni in drugi državi, kateri je bil objavljen 5. novembra. Osnovno načelo sporazuma je: Obe manjšini, nemška na Poljskem in poljska na Nemškem, imata enake pravice in enako zaščito. Točke dogovora so: 1. Prepoveduje se vsak poskus, da bi se manjšina nasilnim potom svoji narodnosti odtujila in tuji narodnosti priključila. Oblasti ne smejo ovirati posameznikov, da se izjavijo za pripadnike narodne manjšine, niti pritiskati na mladino, da se odtuji materinemu narodu. 2. Pripadniki narodne manjšine imajo polno svobodo, da se poslužujejo svojega jezika v besedi in pisavi v zasebnem življenju, gospodarskih odnošajih, v tisku in na javnih zbiravanjih. Narodne manjšine se ne smejo radi gojitve svoje narodnosti in lastne kulture zapostavljati s strani oblasti ali v zasebnem življenju. 3. Pripadniki narodne manjšine imajo pravico do svobodnega združevanja na kulturnem in gospodarskem polju, na cerkveno-verskem polju pa do svobodne gojitve svojega verskega življenja v svojem lastnem jeziku, do lastnih cerkvenih udruženj, in sicer tudi na polju krščanske dobrodelnosti. 4. Pripadniki narodne manjšine ne smejo biti ovirani pri izbiranju in izvrševanju svojih poklicev, ampak uživajo iste pravice, kot državni narodi. To velja v prvi vrsti na gospodarskem polju in pri pridobivanju zemске lastnine. 5. Narodne manjšine so dolžne v vsakem oziru ohraniti popolno vdanost in zvestobo do države, v kateri živijo.

Nemčija je ta sporazum sklenila s kislim obrazom, pristati pa je morala na »žrtev«, ker ji je mnogo do tega, da si ohrani prijateljstvo Poljske, sklenjeno s pogodbo v februarju 1934. In da bi pokazala svojo dobro voljo, je Nemčija poljski narodni manjšini dovolila nekaj, za kar so se prej Poljaki zaman borili, poljsko gimnazijo v mestu Marienwerder (blizu Gdanska). Nemško-poljski sporazum o narodnih manjšinah je zgrajen na osnovi medsebojne enakopravnosti narodnih manjšin in enakega postopanja z njimi v obeh državah. Nemška manjšina v poljski državi nima pravice do večje narodnomanjšinske zaščite, kot jo uživa poljska manjšina v nemški državi. Z nemško-poljskim narodnomanjšinskim sporazumom je

dobilo potrdilo naše stališče, ki smo ga vedno ugotavljali in razglašali o vzajemni enakopravnosti nemške manjšine v naši državi s slovensko manjšino na Koroškem. Koroški Vsenemci ne dovoljujejo slovenski manjšini tiste zaščite, katero bi ji morali dati po mednarodnopravnih obveznostih, in tistih pravic, ki pripadajo Slovincem po božjem in naravnem zakonu. Prisilimo jih k temu, da bodo Slovincem te pravice dali! Prisiliti jih moremo na osnovi načela vzajemne enakopravnosti narodnih manjšin, ki ga je najvišji voditelj nemškega narodnega socializma in vsenemštva izrazil v konkordatu med rimskim papežem in nemško državo ter ga udeležil v novemberskem narodnomanjšinskem sporazumu s Poljsko. Načelo, ki ga Hitler propoveduje, Nemcem v naši državi, ki uživajo vso narodnomanjšinsko zaščito, ni pogodu, kakor dokazuje pisanje njihovega glasila, novosadskega »Volksblatta«. Priznati pa ga bodo morali! Priznati ga tudi morajo koroški hitlerjanci in Vsenemci, in sicer ne samo v besedah, marveč predvsem v dejanjih. Oblastim naše države pa pripada naloga, da načelo vzajemne enakopravnosti narodnih manjšin izvajajo tako, da pravice, ki se dajejo nemški manjšini v posameznih in podrobnih primerih, merijo po tem, kar imajo ali nimajo Slovenci na Koroškem. Le tako bomo prisilili koroško vsenemštvo, da prizna ter začne izvajati tudi napram Slovincem načelo vzajemne enakopravnosti narodnih manjšin.

V NAŠI DRŽAVI

Predsednik vlade in zunanji minister dr. M. Stojadinović v Italiji

Počastitve predsednika naše vlade v Rimu

Med novjšimi vestmi v zadnji številki smo poročali, da se je odpeljal naš predsednik vlade in zunanji minister s svojo soprogo in spremstvom v Rim, da vrne obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciano v Belgradu. Že po prekoračenju meje je bil predstavnik naše države z vsemi častmi sprejet v Postojni. Nadvse slovesen je bil sprejem v Rimu. V slavnostno okrašeni in navdušeni italijanski prestolici je bil dr. Stojadinović pri kralju in kraljici v avdienci in na kosilu. Parkrat je bil gost Mussolinija in zunanjega ministra. Pri slavnostnih pojedinah sta nosila Mussolini in grof Ciano jugoslovanska odlikovanja. Napitnice so bile govorne v italijanskem in srbohrvaškem jeziku in

zaključene z odigranjem jugoslovanske in italijanske himne.

Stojadinoviča je sprejel 7. decembra dopoldne sv. oče Pij XI. v avdienci. Po avdienci je obiskal naš ministrski predsednik vatikanskega tajnika, kardinala Pacellija.

Zunanji minister grof Ciano je razkazal Stojadinoviču letalsko mesto Guidonijo, od Mussolinija ustvarjeno vseučiliščno mesto s 25 novimi palačami in pod vlado fašizma na izsušenih rimskih močvirjih pozidane nove naselbine in predvsem mesto Littoria.

Za bivanja dr. Stojadinoviča v Rimu so se vršili razgovori med njim, Mussolinijem in grofom Ciano. O teh razgovorih je naglašeno v uradnem obvestilu, da so se nanašali na razna vprašanja, ki zanimajo obe državi. Ugotovljeno je bilo, da se razmerje med obema državama lepo razvija v duhu belgrajske pogodbe od 25. marca 1937. Posebno pa je poudarjena volja do prijateljstva in popolnega zaupanja, ki je bilo na podlagi belgrajskega dogovora utrjeno in povsem odgovarja delovanju obeh držav in tudi dejstvo, da je spremljana belgrajska pogodba od izbornih uspehov.

Krasne ilustrirane poštne dopisnice Sv. Cirila in Metoda so najcenejše dopisovanje za vsakogar. Na vsaki pošti samo en dinar

Obe državi bosta še složneje sodelovali na vseh poljih italijansko-jugoslovanskih koristi s ciljem za ohranitev miru in reda.

Prisrčnost slovesa — Dr. Stojadinović v Milanu

Naš ministrski predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović je zapustil 9. decembra s svojo soprogo in spremstvom Rim. Za slovo so se zbrale na rimskem kolodvoru vse imenitne italijanske civilne, vojaške in diplomatske osebnosti. Na peronu sta bili dve častni četi z zastavo. Točno ob polnoči je stopil iz avtomobila na kolodvor Mussolini, koj za njim dr. M. Stojadinović v spremstvu zunanjega ministra grofa Ciano. Vojaška godba je odigrala jugoslovansko in italijansko himno.

Mussolini, dr. Stojadinović in Ciano so sprejeli počastitev in pozdrav častnih čet, nato se je dr. Stojadinović poslovil od najvišjih dostojanstvenikov in vstopil s soprogo in spremstvom v posebni vlak. Do Milana sta spremljala predsednika italijanski zunanji minister in propagandni minister Alfieri.

Tudi mesto Milan, ki je za Rimom najbolj pomenljivo, je bilo za sprejem našega šefa vlade okrašeno z jugoslovanskimi in italijanskimi zastavami. Dr. Stojadinoviću je bil prirejen veličasten sprejem, ki je bil podoben onemu na kolodvoru v Rimu.

Dne 9. decembra predpoldne je obiskal naš predsednik v spremstvu visokih italijanskih dostojanstvenikov v Milanu velike industrijske okraje s posebnimi tovarnami za letala, motorje, avtomobile itd.

Dr. Stojadinović je 10. decembra predpoldne odpotoval iz Milana in se vrnil v Beograd.

Program obiska francoskega zunanjega ministra v Beogradu. Francoski zunanji minister Delbos, ki se je v minulem tednu mudil v Bukarešti, se je pripeljal v nedeljo 12. decembra ob 9. uri dopoldne v našo prestolico. Na kolodvoru je bil sprejet vodja francoske zunanje politike od našega ministrskega predsednika in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića, od ostalih članov vlade ter od diplomatskih zastopnikov držav Male in Balkanske zveze. Po običajnih in slovesnih pozdravih in sprejemu se je odpeljal zastopnik Francije v vilo, katero mu je dal na razpolago belgrajski veleindustrijalec Vlado Ilić. Po političnih razgovorih z jugoslovanskimi državniki je bil Delbos sprejet v avdienco pri knezu namestniku Pavlu, ki ga je pridržal na kosilu v gradu Dedinje. Predsednik vlade je pogostil francoskega tovariša v častniškem domu, kjer so bile izmenjane politične napitnice. V ponedeljek je bil visoki gost povabljen od našega francoskega poslanika, sprejel je časnikarje in jim je v uradnem obvestilu zaupal kratko vsebino svojih razgovorov v Beogradu. V torek 14. decembra se je odpeljal francoski zunanji minister na Oplenac. Tam je položil na grob rajnega kralja Aleksandra venec. Po okinčanju groba neznanega vojaka na Avali z vencem se je zastopnik Francije 14. decembra zvečer odpeljal v Prago.

V DRUGIH DRŽAVAH

Francoski zunanji minister na Poljskem in v Romuniji. Francoski zunanji minister Delbos je zaključil svoje politično poslanstvo v Varšavi in Krakovu 7. decembra. Uspehi njegovih razgovorov so: Francosko-poljska vojaška zveza ostane tudi za bodoče nedotaknjena. Poljska bo nabavljala vojne potrebe Franciji, ki ji bo dala denarni kredit. Francoski kapital bo udeležen pri elektrifikaciji poljske industrije in pri dograditvi pristaniških in ladjedelniških naprav v Gdinji. Francija bo dovolila naseljevanje Poljakov v svojih kolonijah in to predvsem v afriškem Maroku, Indokini in na velikem otoku Madagaskar, kamor bi rada odrinila Poljska preobilico judov, od katerih je že hudo ogrožena. — Iz Varšave se je odpeljal minister Delbos 7. decembra v Bukarešto. Romunska prestolnica je sprejela odposlanca Francije svečano in z ljudskim navdušenjem. Delbos je bil sprejet v avdienco od kralja Karla, ki ga je pridržal na kosilu. Francoski zunanji minister se je mudil v Bukarešti, da vrne obiske kralju Karlu in zunanjemu ministru Antonescu, ki sta bila letos v Parizu. V Romunijo se je pripeljal Delbos tudi še radi tega, da vidno dokaže voljo francoske vlade, da se nadalje ohrani prisrčna zveza med Francijo in Romunijo.

Italija izstopa iz Društva narodov. Veliki fašistični svet je sklenil, da izstopi Italija iz Društva narodov. Italija svoj korak opravičuje s trditvijo, da Društvo narodov ne dela za mir, ampak pripravlja vojno.

30 letnica vladanja švedskega kralja. Dne 8. decembra so slavili po vsej Švedski 30 letni vladarski jubilej kralja Gustava. Povsod so bile velike manifestacije in vsa mesta so bila bogato okrašena z zastavami.

Novice iz španske državljanske vojne.

NOVICE IZ ŠPANSKE DRŽAVLJANSKE VOJNE

Uspehi blokade

Zadnjič smo poročali, da je pričelo Francovo brodovje pod poveljstvom admirala

Morene zaprtje ali blokado rdeče španske obale, ki onemogočuje rdečim dovoz prehrane in vojnih potrebščin z morske strani. Admiral Moreno je zaplenil doslej 17 parnikov, ki so pluli z živili in z orožjem iz Črnega morja v rdeča španska pristanišča. Kakor špansko obalo je zaprl Francovo brodovje tudi otok Minorco.

Početja rdečih

V Španiji je zapadel precej debel sneg, ki onemogoča na veliko zamišljeno in odločilno Francovo ofenzivo. Na frontah vlada mir. V rdečih glavnih zatočiščih pa gospodarji najhujše nasilje. V Madridu samem so gospodarji Rusi, ki imajo v rokah policijo. Načelnik politične policije nadzira po receptu ruske črke ali tajne policije člane vlade. Trupla političnih jetnikov, ki jih mučijo in pobijajo po podzemskih prostorih, so tako izkazana, da jih vozijo na pokop ponoči v zaprtih avtomobilih.

Najhujši strahovladi gospodujeta tudi v Valenciji in Barceloni. Tudi v teh dveh rdečih mestih zaprejo vsakega, o katerem sumijo, da je naklerjen nacionalistom. Zaprte zaslišujejo med nepopisnim mučenjem, da bi jih prisilili, kdo vse po rdečih taborih si želi zmage nacionalistov.

Japonsko-kitajska vojna.

Po prebitju obrambnega pasa pri Nankingu

Zadnjič smo beležili, da je padeč kitajske prestolice Nankinga vprašanje enega tedna, ker so bili pri Šangaju zmagoviti Japonci v neprestanem prodiranju proti Nankingu na kopnem, z bombardiranjem iz zraka in z bojnimi ladjami, katere so pomagale pehota s svojo kanonado z reke Jancekiang, ob kateri leži Nanking. Po zavzetju Šangaja ob izlivu Jancekianga v morje je imelo japonsko brodovje skoro prosto pot po omenjeni reki, kjer so tvorili neznatno oviro le nekateri stari in novi v naglici zgrajeni jezi.

Japonski motorizirani oddelki so prodrli 6. decembra dopoldne že na 3 km do Nankinga. Uspelo jim je, da s številčno najbolj modernimi tanki prodro pas utrdbe krog Nankinga in so japonske prednje straže 6. decembra vkorakale v nankinška predmestja.

